

The Position of Canada on the New Role of the United Kingdom in Europe

UDC: 327(410):061.1ЄC

DOI: 10.15421/172241

Kybich YanaPh.D. student, <https://orcid.org/0000-0002-2229-6143>, yana.nanana2702@gmail.com

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

Abstract

The article elucidates features of relations between Canada and the European Union with Great Britain during the process of Brexit. After the United Kingdom decided to withdraw from the EU Canada faces different issues in political, economy and social areas. Apparently the most significant issue for Canada has economic and trade character, as Brexit terminates CETA between Canada and the EU. The Canadian government has to reach a bilateral agreement with the UK as it is profitable for Canada to cooperate with the Great Britain.

Pro- and anti-Brexit positions were analyzed of the Canadian politics. The informal pattern (regularity) was established, according to that facts liberals are multilateral and the Conservatives support the UK and the EU.

Formulation of scientific problem and its significance. Over the past five decades Canada-Europe relations have been based on two main pillars: collective security through membership in the North Atlantic Treaty Organization (NATO) and economic cooperation through bilateral agreements with the European Community and later the European Union (EU). Cooperation with the United Kingdom was essential for Canada in the context of each of these areas. Today the United Kingdom remains Europe's most trusted partner its main security ally, the so-called mediator in political cooperation with the EU, and its main point of access to the Single Market. Brexit will end this well-established model of interaction; this will create a need for Canada to re-establish economic, political and possibly even security relations with the UK and the EU.

The purpose of this article is to examine the government's position and public opinion on Canadian society regarding the UK's exit from the EU and the likely consequences of this process for Canada.

The main conclusions have obtained. In conclusion it should be emphasized that Canada's post-colonial relations with the United Kingdom are a central factor in Canada's perception of Europe and the EU in particular. That is why Brexit can be quite ambiguous for Canada-Europe relations.

It is determined that Canadians give priority to relations with the European Union as opposed to cooperation with Britain which has decided to leave the Community. However, there are clear differences of perception between supporters of different political parties, and therefore Brexit has the potential to become a politically contentious issue within Canada.

Keywords: Canada, European Union, United Kingdom, Brexit, Relations, Trade Agreement, Public Opinion

Citation: Kybich, Ya. (2022). The Position of Canada on the New Role of the United Kingdom in Europe. *Grani*, 25(3), 83-87. <https://doi.org/10.15421/172241>

Позиція Канади щодо нової ролі Сполученого Королівства в Європі

Кибіч Яна

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

Анотація

Дана стаття висвітлює особливості відносин Канади з Європейським Співтовариством та Великою Британією в розрізі Brexit. Розглянуто основні виклики та невизначеності в політичній, економічній та соціальних сферах, з якими стикнулася Канада після того як Британія вирішила залишити ЄС. Очевидно, що найвагомішою проблемою для Канади наразі стало питання торгово-економічного характеру, оскільки Brexit припиняє дію Всеосяжної економічної й торговельної угоди (CETA) між ЄС і Канадою. Канадському уряду доведеться домовитися про нову двосторонню угоду зі Сполученим Королівством, адже лівова частка канадської торгівлі товарами в рамках договору відбувається з Великобританією.

Постановка наукової проблеми та її значення. За останні п'ять десятиліть відносини Канади та Європи базувалися на двох основних стовпах: колективної безпеки через членство в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) та економічного співробітництва шляхом двосторонніх угод з Європейським Співтовариством, а пізніше Європейським Союзом (ЄС). У контексті кожного з цих напрямків принциповим для Канади було співробітництво з Сполученим Королівством. Сьогодні для Канади Великобританія залишається найбільш довіреним партнером у Європі – її головним союзником у сфері безпеки, так званим посередником у політичній співпраці з ЄС, та головною точкою доступу до Єдиного ринку. Brexit зумовить кінець цієї усталеної моделі взаємодії; це створить потребу Канаді знову окремо налагоджувати економічні, політичні та, можливо, навіть безпекові відносини з Великобританією та з ЄС.

Метою даної статті є дослідження урядової позиції та громадської думки канадського суспільства стосовно виходу Великої Британії з ЄС та ймовірних наслідків цього процесу для Канади.

Основні одержані висновки. Проаналізувавши опрацьовані статистичні дані опитувань громадян Канади після 2016 року, яке було проведено командою вчених впливового канадського аналітичного центру Nanos Research, виявлено

негативний вплив Brexit на позиціонування канадцями Великобританії в ролі міжнародного партнера. Визначено, що, канадці надають пріоритет відносинам з Європейським Союзом на противагу співпраці з Британією, яка вирішила залишити Співтовариство. Однак існують чіткі відмінності у сприйнятті між прихильниками різних політичних партій, а отже, Brexit має потенціал стати політично спірним питанням в межах Канади.

Уважно дослідивши про- та анти-Brexit настрої канадської політичної верхівки, встановлено неформальну закономірність, згідно з якою ліберали традиційно багатосторонні, консерватори більше схильються до Великобританії та Співдружності.

Ключові слова: Канада, Європейський Союз, Велика Британія, Brexit, відносини, торгова угода, громадська думка

Цитування: Кибіч Я. Позиція Канади щодо нової ролі Сполученого Королівства в Європі. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2022. Том 25. №3. С. 83 - 87. <https://doi.org/10.15421/172241>

Вступ.

Актуальність. Будучи колишньою частиною Британської імперії, Канада зберегла тісні культурні, економічні та політичні зв'язки зі Сполученим Королівством. Ці постколоніальні відносини були одним з головних факторів, які сформували уявлення Канади про Європейський Союз.

І з того часу відносини Канади та Європи базувалися на двох основних стовпах: колективної безпеки через членство в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) та економічного співробітництва шляхом двосторонніх угод з Європейським Співтовариством, а пізніше Європейським Союзом (ЄС). У контексті кожного з цих напрямків принципим для Канади було співробітництво з Сполученим Королівством. Сьогодні для Канади Великобританія залишається найбільш довіреним партнером у Європі – її головним союзником у сфері безпеки, так званим посередником у політичній співпраці з ЄС, та головною точкою доступу до Єдиного ринку. Brexit зумовив кінець цієї усталеної моделі взаємодії, це створить потребу Канаді знову окремо налагоджувати економічні, політичні та, можливо, навіть безпекові відносини з Великобританією та з ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зацікавленість до вивчення зовнішньої політики Канади тривалий час залишалась на низькому рівні, зокрема через близькість цієї країни до США. Однак, сучасні дослідження дають змогу стверджувати, що академічна сфера вивчення зовнішньої політики Канади вирізняється теоретичним плюралізмом. Зростання фахового рівня дослідників і запровадження викладання університетських курсів із канадської зовнішньополітичної проблематики надало поштовх для підготовки та публікації чималої кількості досліджень К. Носсала, А. Купера, Т. Кітінга, Дж. Кіртона, М. Харта, П. Хейнбекера та інших. Оригінальне дослідження яке висвітлює бачення процесу Brexit в канадській громадській думці опублікував професор Карлтонського університету та директор Інституту європейських, російських та євразійських досліджень при цьому ж університеті. А. Хуррельманн.

Зовнішньополітичну проблематику Канади у власних дослідженнях порушували С. Кононенко, Н. Осташ, І. Черченко. Водночас поза увагою українських науковців залишилася тематика становлення та розвитку відносин Канади з Європейським Союзом та Великою Британією після виходу останньої з ЄС.

Метою даної статті є дослідження урядової

позиції та громадської думки канадського суспільства стосовно виходу Великої Британії з ЄС та ймовірних наслідків цього процесу для Канади.

Для досягнення означеної мети авторкою було задіяно ряд загальних та спеціальних методів. Зокрема, у межах застосування неінституційного підходу до дослідження урядової позиції та громадської думки канадського суспільства стосовно виходу Великої Британії з ЄС та ймовірних наслідків цього процесу для Канади, авторка використала методи порівняння, індукції та дедукції, контент- та івент-аналізу, ретроспективний та статистичний.

Результати дослідження

«Немає сумніву, що Великобританія залишається найбільш надійним партнером Канади в Європі, але наші відносини з Великобританією закладені в європейській інтеграції з 1973 року», – говорить А. Хуррельманн, колишній директор Інституту європейських, російських та євразійських досліджень Карлтона. «Це означає, що ніколи не було суперечності між тісними стосунками з Великобританією та тісними стосунками з Європою. Brexit покладе край цій усталеній схемі взаємодії» (The Reconfiguration, 2019).

Почнемо з найактуальнішої проблеми – торгівлі. Після того, як Brexit повністю набув чинності, Всеосяжна економічна та торгова угода Канади та ЄС більше не застосовуватиметься до Великобританії. Канаді доведеться домовитися про нову двосторонню угоду з Британією, адже 40% канадської торгівлі товарами в рамках СЕТА відбувається з Великобританією.

Але навіть якщо буде укладено нову угоду між Канадою та Великобританією, вона не обов'язково допоможе тим канадським підприємствам, які експортують до Великобританії налагодити там виробництво, з основною метою – залучення клієнтів у решті двадцяти семи країн-членів ЄС. Якщо немає плану для торгівлі між Британією та Європою, не існує плану і для цих канадських підприємств.

Найкращий сценарій – «м'який» Brexit, вихід, який дає Британії (та решті світу) час на перехід. Якщо у «жорсткого» Brexit немає плану виходу, Хуррельманн каже, що канадські експортери можуть зіткнутися з жорстким кордоном, коли їхні товари виїжджають із Сполученого Королівства разом із митними зборами, інспекціями та затримками.

У чомусь, сьогоднішні про- та анти-Brexit настрої канадського істеблішменту глибоко вкорінені в історії Канади. Ліберали традиційно багатосторонні, консерватори більше схильються до Великобританії

та Співдружності.

Канадська політика щодо Європи пройшла різні етапи, залежно від партії влади. Наприклад, уряд ліберала Кінга Маккензі був надзвичайно активним у створенні НАТО. На відміну від колоніальної ролі в Британській імперії, членство в НАТО не загрожувало посівом внутрішнього розбрату між англійськими та французькими канадцами. Це також послужило противагою надмірному американському впливу – занепокоєння, яке частіше висловлювали лідери лібералів.

На відміну від цього, консерватор Брайан Малруні дотримувався континенталістичного підходу з угодою про вільну торгівлю між Канадою-США, а Стівен Харпер повернувся до Великобританії як її найнадійнішого європейського союзника і підкреслив традиційну прихильність Канади до багатосторонності відмовившись від Кіотської угоди.

Хуррельман каже, що європейським партнерам у Канаді важливо зрозуміти, як ця історія формує сприйняття Канадою Європи. «Чинники ЄС часто вважають, що Brexit настільки погана ідея, що вони не завжди оцінюють, наскільки важливі стосунки з Великобританією для багатьох канадців», – пояснює Хуррельман, який регулярно зустрічається з посадовими особами Європейського Представництва (Hurrelmann, 2019).

Канадці з побоюванням спостерігали за нескінченною сагою про Brexit, і не дарма, оскільки Великобританія – найближчий торговельний партнер Канади в Європі; на його частку припадає 40 % експорту товарів до ЄС (Hurrelmann, 2019a). Угода Джонсона щодо Brexit означатиме, що після перехідного періоду всеосяжна економічна та торгова угода, яка регулює торгівлю Канадою та ЄС, більше не застосовується до Сполученого Королівства. Для того щоб і надалі вільно вести торгово-економічні операції та розвивати стосунки необхідно укласти новий Канадсько-британський договір, що буде основою для легітимної співпраці.

Крім того, Brexit вплине на канадський бізнес, який вклав гроші в Великій Британії для обслуговування клієнтів по всій Європі. Ці компанії залежать від майбутніх торгових домовленостей між Великобританією та ЄС, що будуть узгоджені вже після офіційного Brexit. Угода про вихід Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії з Європейського Союзу Б. Джонсона (Mogris, 2020) – на відміну від «backstop» (Campbell, 2019) Терези Мей – не містить механізму, який би запобігав виходу з ЄС без угоди, якщо торговельні переговори між Великобританією та ЄС проваляться. Такий перебіг подій був би негативним для канадського бізнесу.

Крім цих економічних невизначеностей, Brexit ставить фундаментальні питання щодо ідентичності Канади як глобального актора. Традиційно постколоніальна приналежність до Сполученого Королівства була провідним фактором, але Brexit викликав роздратування. Щодо Brexit прем'єр-міністр Канади висловлювався стримано: «Народ Великобританії вирішив покинути ЄС. Великобританія та ЄС є важливими стратегічними

партнерами для Канади, з якими ми маємо глибокі історичні зв'язки та загальні цінності. Ми продовжуватимемо будувати відносини з обома сторонами, коли вони налагоджуватимуть нові стосунки» (Canada, 2018). Хоча уряду Трюдо однозначно більш комфортним є партнерство з ЄС, ніж сприйняття бачення прихильників Брекзит про оновлений союз англословних країн. Лідер консерваторів Ендрю Шеер, навпаки, був відвертим прихильником Brexit.

Задля вивчення громадської думки Канади стосовно Brexit та майбутнє трансатлантичних відносин у вересні 2019 року командою вчених канадського аналітичного центру Nanos Research було проведено опитування 1013 канадців. Опитування є частиною дослідницького проекту під назвою «Перебудова відносин Канади та Європи після Brexit» (The Reconfiguration, 2019). Проект координується в університеті Карлтона та залучає партнерів з усієї Канади.

Європа – це світовий регіон за межами Північної Америки, з яким більшість канадців відчувають найсильнішу спорідненість. На питання про розподілення регіонів виходячи з близькості їх прихильності, більше половини респондентів назвали перше місце Європі. Ця спорідненість до Європи відображає політичні, історичні та економічні фактори. У межах Європи канадці є найбільш прихильними до Великобританії. Так вважають 40% респондентів, далі йдуть Франція (18%) та Німеччина (6%).

Більшість канадців позитивно ставляться до ЄС. Майже три з чотирьох канадців повідомили про дуже позитивну (21%) або дещо позитивну (54%) думку. Менше ніж два з десяти канадців були дуже негативними (6%) або мали дещо негативний погляд (10%) (Over Half of Canadians, 2019). Brexit сприймається негативно більшістю канадців. Більшість негативно оцінюють (48%) ідею виходу з ЄС.

Аналіз показує, що Brexit негативно вплинув на те, як канадці розглядають Великобританію в ролі міжнародного партнера. Хоча багато респондентів сподобалась прихильність до Сполученого Королівства, 64% ставляться неприхильно до ідеї Brexit. Більшість заявляє, що, якщо прийдеться вибирати між ЄС та Британією, – Канада повинна надати пріоритет відносинам з ЄС; така закономірність діє в сфері зміни клімату (71 % на користь пріоритетності ЄС), енергетики (68 %), торгівлі (67 %) та безпеки (56 %) (Mérand, 2019).

Канада зацікавлена в підтримці тісного партнерства як з Великобританією, так і з ЄС після Brexit. Це було б вигідно економічно, а також політично; це також мінімізувало б внутрішні розбіжності. Однак те, наскільки цього можна досягти, не залежить лише від Канади.

Вплив виходу Великобританії з Європейського Союзу стане відчутним і для тих, хто знаходиться за межами Британії. Торгівля між Канадою та Британією становила понад 25 мільярдів доларів у 2016 році. Це включає 18 мільярдів доларів канадського експорту та понад 7 мільярдів доларів імпорту. Британія

традиційно є другим за величиною експортним ринком для Канади після США.

З точки зору ВВП, Великобританія є п'ятою за величиною національною економікою у світі. Економіка Канади натомість заслужено посідає десяте місце у світі. Великобританія є другою за важливістю європейською країною, яка експортує товари та послуги до Канади, і найважливішим джерелом прямих європейських іноземних інвестицій. В Європі Великобританія є найважливішим пунктом експорту канадських товарів та послуг та найважливішим пунктом прямих іноземних інвестицій Канади. Тобто, Канаді потрібно підтримувати свої торговельні відносини із Великобританією. Це вимагатиме більш ніж просто вирішення питань, передбачених законодавством Світової організації торгівлі – зобов'язання Великобританії щодо товарів, включаючи сільськогосподарські тарифи та послуги, остаточно не врегульовані. Зв'язки, які вже були встановлені згідно з нещодавно прийнятою Комплексною економічною та торговельною угодою (CETA), також повинні підтримуватися. Вийшовши з Європейського Союзу, Великобританія втратить свої переваги участі у CETA, якщо тільки Канада не продовжить заявлену прем'єр-міністром Джастіном Трюдо підтримку «плавного переходу» (Theresa May in Canada, 2017) від Європейського Союзу до торговельної угоди між Канадою та Великобританією. Для цього необхідна міжнародна угода, підкріплена законодавчими діями. Враховуючи обмежений час та новий статус Сполученого Королівства, «плавний перехід» буде великим досягненням. Безумовно, канадські чиновники наполегливо працювали як над загальними умовами двосторонньої торгівлі, так і над спеціальними питаннями, такими як послуги повітряного транспорту та торгівля ядерними матеріалами. Але часу зараз відчутно не вистачає, і потрібно ще врегулювати багато нагальних питань.

Переговори щодо Brexit створили неймовірну економічну та політичну невизначеність для Британії, Європейського Союзу та решти світу. Для Канади Brexit може спричинити більш аніж економічні неприємності, про які йшлося вище; якщо Великобританія, країна, на якій заснована конституція та парламентська система Канади, не може керувати своєю політичною системою, що це означає для канадської парламентської демократії?

Уряд Трюдо бере до уваги поради експертів та бізнес-груп, які наполягають на тому що, Канада не повинна поспішати вести переговори про нову торговельну угоду з Британією та просто погоджуватись на Лондонську версію поточного пакту Канади з ЄС. Незважаючи на бурхливість подій 2019 року Brexit, протягом останнього року між Канадою, Британією та ЄС нічого не зміниться, говорить Брайан Кінгстон, віце-президент Бізнес-ради Канади (Blanchfield, 2020).

До 31 грудня Британія залишалася членом ЄС і все ще була зобов'язана діяти в межах континентальної угоди про вільну торгівлю товарами та послугами з Канадою, відома як Комплексна угода про вільну торгівлю (CETA) (EU-Canada, 2021).

Наразі Канада та ЄС завершили попередні

неофіційні переговори про перенесення основних елементів CETA в двосторонню угоду, але дата офіційних переговорів досі не визначена.

«Будь-який майбутній торговий договір між Канадою та Сполученим Королівством впливатиме на торговельні відносини Великобританії та ЄС, так само як і на будь-які британські односторонні домовленості», – заявив Райан Біллінг, прес-секретар міністерки міжнародної торгівлі Мері Енджі (Blanchfield, 2020).

Саме тому Канада не поспішає вести переговори з Британією та приймати поспіхом нову, двосторонню версію Комплексної угоди про вільну торгівлю (CETA), оскільки це могло би стати серйозною тактичною помилкою. Зрозуміло, що канадські представники не поспішають домовлятися про торговельну угоду з Британією, а вичікують допоки стосунки між Сполученим Королівством та ЄС стануть стабільнішими. Але ця угода однозначно є пріоритетною, бо британська найпривабливіша особливість для Канади полягає в тому, що Великобританія є частиною спільного ринку Європи.

Великобританія офіційно вийшла з ЄС 31 січня 2020 року та вступила в перехідний період.

Ратифікована угода про вихід дозволяє Великобританії та ЄС вести переговори щодо їхніх майбутніх відносин, перебуваючи в перехідному періоді до 31 грудня 2020 року. Поки немає впевненості в тому, як буде виглядати майбутня торговельна угода між ЄС та Великобританією, і чи буде вона укладена до кінця перехідного періоду. Він може бути продовжений на один або два роки, але Великобританія та ЄС повинні погодитися на це не пізніше 30 червня 2020 року.

Після перехідного періоду Великобританія більше не буде пов'язана договорами ЄС з третіми країнами, такими як Канада, і матиме змогу укладати власні угоди.

У Великобританії та ЄС зараз є менше 10 місяців для переговорів щодо власної нової угоди, яка б включала торгівлю, рибальство, освіту, транспорт та інші сфери, щоб уникнути так званого «жорсткого Brexit». Багато економістів, зокрема, канадець за походженням, банкір, який обіймав посаду голови Банку Англії з 2013 по 2020 рік, Марк Керні, передбачив важкі економічні наслідки для Британії в разі «жорсткого Brexit». Хоча він вважає, що угода про Brexit, узгоджена між Лондоном та Брюсселем, сприятиме зростанню і може стати поворотним пунктом для світової економіки.

В інтерв'ю телеканалу Bloomberg TV у Вашингтоні Керні сказав: «Це гарна новина, що є угода. Тепер я б волів очікувати, що економіка підніметься з досить сповільнених темпів» (Elliott, 2019).

Великобританія була однією з найбільш гнучких економік у світі та може впоратися із життям поза межами ЄС. У разі «жорсткого» варіанту виходу з ЄС, Британія заявила, що запропонує річний безоплатний доступ торговим партнерам, починаючи з 2021 року, щоб ізолювати британську економіку від шоку без угоди.

Це змінює динаміку переговорів для Канади. Якщо уряд Великобританії не дійде згоди та не

матиме ефективної угоди з ЄС чи кимось іншим, то наскільки сильною та привабливою буде їхня переговорна позиція? І тут Канада матиме перевагу.

Для Канади існує одна потенційна темна сторона у випадку «жорсткого» Brexit: деякі канадські компанії, що базуються в Лондоні, які використовують фінансовий центр як вхідний пункт до Європи, можуть відчувати негативний вплив перебігу подій.

Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо впевнений, що вихід Британії з ЄС буде ознаменуватися плавним переходом з мінімальними перешкодами до канадської торгівлі та інвестицій. Найбільшою загрозою для Канади був так званий Brexit без угоди. Але цей варіант розвитку подій вже не актуальний.

Окрім переговорів з ЄС та Канадою, Великобританія також планує до кінця року домовитись про низку двосторонніх угод із США, Австралією, Японією та Новою Зеландією. Уряд Канади активно взаємодіє з Великобританією протягом останніх кількох років, працюючи над цим перехідним планом.

Висновки.

Підсумовуючи, слід наголосити, що постколоніальні відносини Канади з Великобританією є центральним фактором сприйняття Канадою Європи та ЄС зокрема. Ось чому Brexit може мати досить неоднозначний характер для відносин Канади та Європи. Хоча оцінювати вплив виходу Британії з ЄС на канадські відносини з цими обома політичними акторами поки рано, все ж можна припустити, що основний ризик лежить на площині двох окремих конкуруючих європейських відносин – ЄС-Європа та Великобританія-Європа, які базуються на власному наборі уявлень про ЄС та Великобританію.

Цей сценарій може спровокувати не лише внутрішньополітичний конфлікт у Канаді, але й підірвати довгострокову стабільність та передбачуваність відносин Канада-Європа.

Brexit призвів до посилення політизації відносин між Канадою та Європою в канадському політичному дискурсі, коли лінії розлому філософії проходять між основними політичними партіями – лібералами та консерваторами. У той час як ліберали ґрунтують свою міжнародну політику на концепції ліберального інтернаціоналізму – підкреслюючи багатосторонні інститути та повагу до міжнародного права, – консерватори керуються глибокою прихильністю до британських традицій і в останні десятиліття рішуче прихильники лібералізації торгівлі. Результатом для Канади може бути поява двох конкуруючих уявлень про трансатлантичні відносини, кожне з яких базується на своєму власному уявленні про ЄС, чий відносний вплив на державну політику залежить від короткострокових політичних факторів.

Канада зацікавлена в підтримці тісного партнерства як з Великобританією, так і з ЄС після Brexit. Така співпраця, вірогідно, стане економічно та політично вигідною для всіх сторін. Однак те, наскільки та як ефективно можна цього досягти, залежить не лише від Канади.

Аналіз громадської думки свідчить про те, що більшість канадців негативно сприймають процес Brexit, і вважають, що пріоритетними для Канади за нинішніх обставин є відносини з Європейським Союзом, а не з Великобританією, яка вирішила залишити Співтовариство. Однак існують чіткі відмінності у сприйнятті між прихильниками різних політичних партій, а отже, Brexit має потенціал стати політично спірним питанням в межах Канади.

REFERENCES

- Blanchfield, M. (2020, January 31). Canada not rushing to post-Brexit deal with Britain, as business urges calm. *National Post*. Retrieved from <https://nationalpost.com/pm-news-pmn/canada-news-pmn/trudeau-predicts-orderly-brexit-with-minimal-trade-investment-disruption>.
- Campbell, J. (2019, October 16). Brexit: What are the backstop options? *BBC News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-politics-44615404>.
- Canada. (2018). *Whitehouse communications*. Retrieved from <https://whitehousecomms.com/project-brexit/country/canada/>.
- Elliott, L. (2019, October 18). Mark Carney: Brexit deal will boost flagging global economy. *The Guardian*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/business/2019/oct/18/mark-carney-brexit-deal-will-boost-flagging-global-economy>.
- EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). (2021, April 1). *Treaties and Other International*. Retrieved from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/canada/eu-canada-agreement_en.
- Hurrelmann, A. (2019, November). Canadian public opinion on Brexit. Carleton University: Centre for European Studies. *EU Policy Brief*, 1.
- Hurrelmann, A. (2019a, October 31). Hurrelmann: Brexit election in the U.K. holds high stakes for Canada. *Ottawa Citizen*. Retrieved from: <https://ottawacitizen.com/opinion/columnists/hurrelmann-brexit-election-in-the-u-k-holds-high-stakes-for-canada/>.
- Mérand, F. (2019, Novembre 2). Le Brexit, une question politique au Canada. *Le Devoir*. Retrieved from <https://www.ledevoir.com/opinion/idees/566180/europe-le-brexit-une-question-politique-au-canada>.
- Morris, C. (2020, January 23). What is the Withdrawal Agreement Bill? *BBC News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/uk-politics-50125338>.
- Over half of Canadians say Canada should prioritize relations with EU after Brexit for a number of policy fields. (2019). Survey results. *Nanos Research*. Conducted by Nanos for Carleton. Retrieved from <https://www.nanos.co/wp-content/uploads/2019/10/2019-1486-Carleton-Brexit-Omni-September-Populated-report-w-Changes-and-tabs.pdf>
- The Reconfiguration of Canada-Europe Relations after Brexit. (2019). *Centre for European Studies*. Carleton University. Retrieved from <https://carleton.ca/ces/brexit-project/>.
- Theresa May in Canada for post-Brexit Trade Talks. (2017, September 18). *BBC news*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/uk-politics-41301926>.